

УДК 631.523:633.15

Куцак Б. О., магістр

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Сень О. В., доцент, канд. с.-г. наук, завідувач відділу селекції і насінництва селекції кукурудзи
Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН»

e-mail: bohdan_kutsak@ukr.net, senav@ukr.net

ОЦІНКА НОВОГО ІНБРЕДНОГО МАТЕРІАЛУ КУКУРУДЗИ ННЦ «ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН» ЗА КОМБІНАЦІЙНОЮ ЗДАТНІСТЮ ТА ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИМИ ОЗНАКАМИ

Кукурудза – одна з головних зернових культур у світі. Станом на 2016 р. за валовими зборами зерна вона зайняла перше місце в Україні. Найбільше зерна кукурудзи було зібрано в зонах Лісостепу та Полісся. Хоча, ще у 80-90 рр. ХХ ст. основною зоною вирощування кукурудзи була зона Степу, де на сьогодні, в зв'язку зі змінами кліматичних умов, посилюється дефіцит вологозабезпеченості. Але, в зоні Полісся та Лісостепу тривалість вегетаційного періоду лімітована меншою сумою активних температур, що зумовлює необхідність активізації селекційної роботи зі створення ранньостиглих і середньоранніх гібридів кукурудзи з ФАО 149 – 299. Одним із найважливіших етапів селекційної роботи для синтезу таких гібридів є оцінка та підбір скоростиглого вихідного матеріалу.

Для виконання цього завдання, у 2016 р. на базі ННЦ «Інститут землеробства НААН» комплексно вивчали 9 нових самозапилених ліній кукурудзи з метою виділення джерел господарсько-цінних ознак. Досліди проводили у відділі селекції і насінництва кукурудзи за загальноприйнятими методиками. Достовірність отриманих результатів визначали методами дисперсійного та тестерного аналізів.

В схемі топкросних схрещувань з 3-ма простими гібридами (тестерами) було виділено 5 ліній, що володіють високою ЗКЗ за врожайністю зерна: Ук 56 ($g_j = +1,03$ т/га), Ук 58 ($g_j = +0,81$ т/га), Ук 471 ($g_j = +0,63$ т/га), Ук 313 ($g_j = +0,26$ т/га) та Ук 428 ($g_j = +0,21$ т/га). Гібриди з цими лініями забезпечили урожайність на рівні 10,72 – 11,55 т/га, що значно вище врожайності національних стандартів Почаївський 190 МВ (10,39 т/га) та Оржиця 237 МВ (10,49 т/га). Серед 3-х тестерів високою ЗКЗ володів лише один – Ук Пг 104 ($g_i = +0,21$ т/га), а два інші – середньою ЗКЗ: Ук Пг 102 ($g_i = -0,09$ т/га), Ук Пг 101 ($g_i = -0,12$ т/га). За проявом СКЗ було виділено 12 гібридів, які дали достовірно високий рівень урожайності зерна.

Таким чином, за комплексом господарсько-цінних ознак та за рівнем ЗКЗ виділились ранньостигла лінія кукурудзи Ук 313 та середньорання Ук 471, а гібриди з їхньою участю сформували урожай зерна достовірно вищий за національні стандарти. Ці лінії будуть залучені в селекційний процес з метою створення нових скоростиглих гібридів кукурудзи для зон Полісся та Лісостепу України.

УДК 633.32:631.531

Кцюева М. С., аспірант,

Бекузарова С. А., проф., доктор с.-х. наук

Горский государственный аграрный университет

e-mail: bekos37@mail.ru

БИНАРНЫЕ СМЕСИ КЛЕВЕРА ЛУГОВОГО В ГОРНОЙ ЗОНЕ

Клевер – одна из наиболее распространенных в современном земледелии кормовых культур. Однако расширение его посевов в Северо-Кавказском регионе сдерживается из-за недостатка посевного материала, так как семенная продуктивность до настоящего времени остается низкой, несмотря на высокие потенциальные возможности культуры.

У клевера лугового существует способность развивать мощную корневую систему и сдерживать процессы эрозии. Поэтому располагали два вида клевера (ползучего и лугового) на горных склонах крутизной 8-10°. Данные исследований подтверждают, что посев 2-х видов клевера в разные сроки снижает процессы эрозии и уве-

личивает урожай семян с единицы площади при условии весеннего посева клевера лугового под покров в верхней части склона, а ползучего без покрова в летний период в нижней части. Новый способ позволяет получить до 2ц семян с гектара каждого вида.

Эффективным приемом на склоновых землях является совместный посев клевера и тимофеевки, причем размещение его проводят по 2 ряда каждой культуры. Это позволяет на 3-й год рано весной после ликвидации и заделки рядов клевера, оставить посевы тимофеевки на семена, что обеспечивает более высокий урожай отдельно каждой культуры с одновременным улучшением плодородия почвы

При закладке семенного участка важно размещение растений для активного пчелоопыления. Но в разреженном посеве прорастают сорняки, снижается урожай зеленого корма с 1-го укоса.

В связи с этим в наших исследованиях было обосновано совмещение двух видов посева: сплошного и широкорядного. Это достигается тем, что после первого укоса сплошного посева образуют культиватором поперек склона широкорядный посев. При таком способе получают высокие урожаи кормов (38-40 т зеленой массы) и семян (1,7-1,8 ц/га).

Высокий эффект обеспечивает посев клевера под покров однолетней злаковой культуры мо-

гара. Это позволяет использовать покровную культуру на корм, оставляя травостой клевера на семена. На склоновых землях перспективным направлением является и посев двух видов клевера: лугового (*Trifolium Pratense* L.) и сходного (*Trifolium ambiguum* L.), которые вытесняют сорные растения и снижают эрозионные процессы, накапливая биологический азот до 250 кг/га.

Разработанные агроприемы позволяют значительно увеличить продуктивность клевера и повысить качественные показатели семян. Одновременно, при выращивании бобовых трав на склоновых землях снижаются процессы эрозии.

УДК 635.657: 631.5: 631.6

Лавренко Н. М., канд. с.-г. наук, ассистент кафедры землеустрою, геодезії

Лавренко С. О., канд. с.-г. наук, доцент кафедри землеробства кадастру

Державний вищий навчальний заклад «Херсонський державний аграрний університет»

e-mail: Iso2@yandex.ru

ВПЛИВ ІМУНОРЕГУЛЯТОРУ РОСТУ РОСЛИН «МИР» НА ВРОЖАЙНІСТЬ ЗЕРНА НУТУ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

На Україні нут слабо розповсюджений, тому що населенню ця культура практично невідома. На даний час районовані ряд сортів нуту з високою потенційною продуктивністю. Однак реальна врожайність залишається нестабільною. Головна причина - не вивчені багато питань біології та технології його вирощування в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах.

Дослідження з вивчення строку застосування багатоцільового імунорегулятору росту (МИР) на зернобобових культурах, зокрема на нуті сорту Розанна проводили в зрощуваних умовах в СК «Радянська земля» Білозерського району Херсонської області. Ґрунтовий покрив господарства представлений темно-каштановими залишково слабосолонцюватими ґрунтами середньосуглинистого механічного складу.

Проведені дослідження виконані з урахуванням вимог методики дослідної справи. Повторність в досліді чотириразова, розміщення ділянок рендомізоване. Агротехніка відповідала рекомендацій для зони Степу України.

В схему досліді були включені наступні варіанти: без обробітку (абсолютний контроль);

обробіток насіння перед сівбою; обробіток посівів в фазу «гілкування»; обробіток насіння перед сівбою + обробіток посівів в фазу «гілкування».

Згідно отриманих даних найвища врожайність була сформована за обробітку насіння нуту перед сівбою – 2,04 т/га. У подальшому, застосування препарату під час вегетації рослин призводило до зменшення врожайності від 2,5% за обробітку в період вегетації до 9,8% за комплексного обробітку стимулятором насіння та рослин. Збільшення врожайності порівняно з абсолютним контролем (без обробітку) складало 15,9% (0,28 т/га), де врожайність складала 1,76 т/га. Збільшення врожаю пояснюється формуванням більшої кількості бобів та маси 1000 насінин.

Для збільшення врожайності нуту доцільно проводити обробіток насіння препаратом МИР безпосередньо перед сівбою. У разі неможливості проведення обробітку насіння препаратом у цей час, найефективніше його застосовувати по вегетуючим рослинам у фазу «гілкування» одноразово.